

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (КІН. ХХ – ПОЧ. ХХІ СТ.)

Божок Олександр Анатолієвич

аспірант,

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ

e-mail: sanya2k21m.sports@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0009-0246-6035>

***Анотація.** Актуалізовано, що одним із ключових факторів для забезпечення фізичного та психосоціального благополуччя студентської молоді є ефективно організована спортивно-оздоровча діяльність. Здійснено виокремлення структурних компонентів спортивно-оздоровчої роботи ЗВО як цілісної взаємопов'язаної системи в контексті історико-педагогічного аналізу. Проаналізовано етапи еволюції змісту спортивно-оздоровчої роботи у ЗВО України (трансформація системи фізичного виховання, пошук нових форм та методів організації занять; впровадження інноваційних технологій у фізичне виховання, розвиток спортивної інфраструктури; активізація інтеграційних процесів у європейській освітній простір, впровадження компетентнісного підходу у фізичне виховання; адаптація системи фізичного виховання до умов дистанційного навчання та воєнного стану, впровадження онлайн-ресурсів, цифровізація освітнього процесу). Визначено структурні компоненти спортивно-оздоровчої роботи у закладах вищої освіти України (цільовий, змістовий, організаційний, контрольньо-діагностичний, інфраструктурний, соціально-комунікаційний, адаптивний), що функціонують як взаємопов'язана система, яка забезпечує ефективну реалізацію фізичного виховання та спортивно-оздоровчої діяльності у ЗВО, підвищення фізичної активності студентів, зміцнення психосоціального добробуту молоді, формує мотивацію до здорового способу життя, що особливо важливо в умовах воєнного стану та гібридного навчання.*

***Ключові слова:** спортивно-оздоровча робота, заклади вищої освіти, структурні компоненти спортивно-оздоровчої роботи, фізичне виховання.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Функціонування ефективної системи спортивно-оздоровчої роботи у закладах вищої освіти (ЗВО) є однією з пріоритетних у сфері педагогіки, фізичної культури та охорони здоров'я. З огляду на тотальне зниження рівня фізичної активності серед студентської молоді, зростання психоемоційного навантаження, а також необхідність інтеграції здоров'язбережувального підходу в освітній процес ЗВО, актуалізується потреба в обґрунтуванні теоретико-методичних та організаційних засад спортивно-оздоровчої діяльності, зокрема, визначення її структурних компонентів.

Особливо актуальним видається вивчення структурних компонентів спортивно-оздоровчої роботи ЗВО як цілісної взаємопов'язаної системи в контексті історико-педагогічного аналізу, що відображає етапи її становлення та розвитку до сучасної національної парадигми фізичного виховання з урахуванням європейських стандартів.

Практична значущість означеної проблематики зумовлена необхідністю адаптації освітньо-оздоровчих програм до умов гібридного навчання, інклюзивності, воєнного стану, а також розробки ефективних управлінських моделей організації фізичної культури в закладах вищої освіти.

Історіографічний огляд. Одним із ключових факторів для забезпечення фізичного та психосоціального благополуччя студентської молоді є ефективно організована спортивно-оздоровча діяльність, що потребує наукового обґрунтування її структури як цілісної системи.

Упродовж кінця ХХ – початку ХХІ століття спортивно-оздоровча робота у закладах вищої освіти України зазнавала суттєвих змін, що були зумовлені як реформами в освітній галузі, так і інтеграційними процесами України у європейський простір вищої освіти.

Аналізуючи еволюцію управління у сфері фізичної культури і спорту, Г. Грибан наголошує, що її розвиток відбувався паралельно із формуванням системи державного управління в Україні після здобуття незалежності. У цьому контексті автор виокремлює п'ять основних етапів:

- період становлення ключових державних інститутів і визначення зовнішньо- та внутрішньополітичного курсу новоствореної незалежної України (грудень 1991 р. – жовтень 1994 р.);

- етап інституційного оформлення політичної системи, побудови вертикалі виконавчої влади, розвитку місцевого самоврядування та закріплення конституційних основ державного устрою (жовтень 1994 р. – листопад 1999 р.);

- подальше вдосконалення політичної системи, активізація громадянського суспільства (листопад 1999 р. – грудень 2004 р.);

- проведення реформ у державному управлінні та місцевому самоврядуванні відповідно до нової Конституції (редакція від 8 грудня 2004 р.).

- відновлення президентсько-парламентського устрою, спрямованого на вибудову дієздатної вертикалі виконавчої влади (з жовтня 2010 р.) [Базильчук, Базильчук, Цісар, 2024, с. 47-52].

Хоча на функціонування будь-якої сфери впливають всі чинні нормативно-правові акти, провідну роль відіграють саме ті, що безпосередньо стосуються конкретної галузі. У сфері фізичної культури і спорту, як зазначають А. Ціпов'яз, В. Бондаренко, розв'язання спеціалізованих завдань значною мірою залежало від законодавчих норм, що стосуються суміжних галузей – освіти, охорони здоров'я, економіки тощо [Ціпов'яз, Бондаренко, 2019, с. 58]. Ключовим нормативним актом, який врегулював сферу фізичної культури і спорту кін. ХХ – поч. ХХІ століття, є Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (1993). Саме цей закон окреслив правові, соціальні, економічні та організаційні засади розвитку цієї галузі, а також визначив механізми участі державних органів і суб'єктів господарювання у збереженні та зміцненні здоров'я населення через фізичну активність [ЗУ ПФКС, 1994]. В свою чергу, Закон України «Про вищу освіту» створив правові основи для інтеграції фізичної культури в освітній процес ЗВО та забезпечення відповідної інфраструктури у закладах вищої освіти України [ЗУ ПВО, 2014].

Хоча соціально-економічні та політичні трансформації в Україні кардинально вплинули на систему фізичного виховання у ЗВО (зокрема, економічна криза 1990-х років призвела до скорочення фінансування спортивних заходів та

погіршення матеріально-технічної бази), разом з тим, інтеграція України у європейський освітній простір сприяла поступовому впровадженню нових підходів до фізичного виховання, орієнтованих на збереження здоров'я та формування навичок здорового способу життя у студентської молоді. Узагальнюючи результати досліджень українських науковців (І. Бондаренко, В. Вербицький, Г. Грибан, В. Савченко, Н. Сітнікова, А. Сергєєв та інші) можемо визначити, що еволюція змісту спортивно-оздоровчої роботи у ЗВО України відбувалася у кілька етапів:

- 1991–2000 роки: період трансформації системи фізичного виховання, пошук нових форм та методів організації занять;
- 2001–2010 роки: впровадження інноваційних технологій у фізичне виховання, розвиток спортивної інфраструктури;
- 2011–2020 роки: активізація інтеграційних процесів у європейський освітній простір, впровадження компетентнісного підходу у фізичне виховання;
- 2021–2025 роки: адаптація системи фізичного виховання до умов дистанційного навчання та воєнного стану, впровадження онлайн-ресурсів, цифровізація освітнього процесу [Вербицький, Бондаренко, 2014; Савченко, Сергєєв, 2016, с. 76-80].

Історична та змістова трансформація спортивно-оздоровчої діяльності у закладах вищої освіти України на основі аналізу вітчизняних та зарубіжних науковців дає змогу визначити, що її основними орієнтирами на сучасному етапі є:

- збереження та зміцнення здоров'я студентської молоді, формування стійкої мотивації до здорового способу життя, профілактика гіподинамії та психофізіологічних розладів, спричинених стресовими чинниками, дистанційною освітою, соціальною ізоляцією та наслідками війни (В. Базильчук, О. Базильчук, Р. Гхїлдіял, Р. Павлов, Д. Сіпакова, С. Шинкарьов) [Ghildiyal, 2015, p. 165-170; Базильчук, Базильчук, Цісар, 2024, с. 47-52; Шинкарьов, Сіпакова, Павлов, Брусак, 2025, с. 15];
- інноваційність та цифровізація, впровадження онлайн-занять, мобільних додатків в умовах дистанційного або змішаного навчання (В. Базильчук, В. Масол, Т. Скирда, Н. Харченко, В. Цісар) [Базильчук, Базильчук, Цісар, 2024, с. 47-52; Харченко, Скирда, Масол, 2024, с. 489-493];
- інклюзивність та адаптивність, охоплення всіх категорій студентів, зокрема осіб з інвалідністю, тимчасово переміщених осіб, студентів із травматичним досвідом (С. Бесса, О. Длугопольський, І. Мескіта, А. Розадо, П. Хасті) [Bessa, Nastie, Rosado, 2021; Длугопольський, 2018, с. 28-33];
- міждисциплінарність та інтеграція спортивно-оздоровчої діяльності у загальний освітній процес ЗВО, що передбачає взаємодію з кафедрами, студентським самоврядуванням, медичною службою, зовнішніми партнерами тощо (Г. Грибан, О. Длугопольський, Е. Мур, М. Фрай) [Moore, Fry, 2017, p. 468-478; Грибан, 2022; Длугопольський, 2018, с. 28-33].

Водночас, визначення етапів становлення, правових засад та основних орієнтирів функціонування сфери фізичної культури та спортивно-оздоровчої роботи у закладах вищої освіти України актуалізує питання щодо систематизації її основних структурних компонентів.

Метою статті є аналіз становлення та функціонування спортивно-оздоровчої діяльності (кін. ХХ – поч. ХХІ ст.); систематизація та теоретичне обґрунтування

структурних компонентів спортивно-оздоровчої роботи у закладах вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Організація спортивно-оздоровчої діяльності у закладах вищої освіти ґрунтується на системному підході, що передбачає виокремлення взаємопов'язаних і взаємозалежних структурних компонентів. Кожен із них виконує певну функцію у забезпеченні цілісного, ефективного та результативного освітньо-оздоровчого процесу. Ґрунтуючись на доробках вітчизняних та зарубіжних науковців, можемо виокремити наступні структурні компоненти спортивно-оздоровчої діяльності у закладах вищої освіти України.

Цільовий компонент, що визначає стратегічні орієнтири й основні завдання спортивно-оздоровчої діяльності. До ключових цілей спортивно-оздоровчої діяльності у закладах вищої освіти України можемо віднести формування в студентської молоді мотивації до здорового способу життя, розвиток фізичних і морально-вольових якостей, збереження фізичного, психічного, соціального здоров'я, профілактика захворювань, адаптація до умов навчання і життя у воєнний чи повоєнний час. Цілі такої діяльності зареґламентовано у відповідних нормативно-правових документах (Закони України «Про фізичну культуру і спорт», «Про освіту», «Про вищу освіту» та інших), а також у внутрішніх документах ЗВО (статутах, положеннях, концепціях тощо).

Змістовий компонент охоплює комплекс знань, умінь, навичок і ціннісних орієнтацій, які опановують студенти через освітні програми та позанавчальні заходи спортивно-оздоровчого спрямування. Основними змістовими елементами є навчальні дисципліни з фізичного виховання, секційні заняття, тренування, спортивні свята, програми, змагання, турніри, проекти тощо. Зміст спортивно-оздоровчої діяльності має враховувати вікові особливості студентів, рівень фізичної підготовки, наявність хронічних захворювань, обмежень, а також відповідати особливостям організації освітнього процесу (наприклад, в умовах дистанційного навчання чи мобільності студентів).

Як зазначають С. Шинкарьов та Д. Сіпакова, структура змісту спортивно-оздоровчої діяльності має включати систему фізичних вправ, методичних підходів і організаційних прийомів, що відповідають загальним принципам фізичної культури – науковості, доступності, індивідуалізації та безперервності [Шинкарьов, Сіпакова, Павлов, Брусак, 2025, с. 15]. Такий зміст створює підґрунтя для реалізації наступного компоненту – організаційного.

Організаційний компонент визначає форми, методи, засоби організації спортивно-оздоровчої діяльності, а також кадрове та управлінське забезпечення. Організаційна структура охоплює спортивні клуби, кафедри фізичного виховання, адміністративні підрозділи, що координують якісну реалізацію спортивно-оздоровчої діяльності у ЗВО. На думку Г. Грибана, ефективна організація дає змогу створити цілісну та ефективну систему роботи, яка забезпечить реалізацію цілей та основних завдань щодо спортивно-оздоровчої діяльності у ЗВО [Грибан, 2022].

Контрольно-діагностичний компонент забезпечує систематичний моніторинг фізичного стану студентів, рівня засвоєння навчального матеріалу та ефективності впроваджених форм, методів, засобів роботи. Його реалізація передбачає використання тестових методик, анкетування, оцінювання фізичних показників,

---

ведення індивідуальних карт здоров'я тощо. Регулярна фіксація змін знань, умінь і навичок студентів дозволяє вчасно виявляти проблеми й відповідно коригувати освітній процес. Однак ефективність діагностики значною мірою залежить від умов, у яких вона проводиться, що актуалізує значення скоординованої інфраструктури.

Інфраструктурний компонент включає матеріально-технічну базу, необхідну для якісного здійснення спортивно-оздоровчої діяльності: спортивні зали, майданчики, басейни, інвентар, тренажерні зали, а також цифрові платформи для дистанційного навчання. Особливої уваги потребує забезпечення доступності таких ресурсів, зважаючи на обмеження, спричинені воєнними діями чи фінансовими труднощами.

Не менш важливою постає соціальна складова спортивно-оздоровчої діяльності. Згідно з О. Чеховською, системна соціальна взаємодія сприяє формуванню відповідального ставлення особистості до власного здоров'я [Чеховська, Жданова, Грибовська, Данилевич, Шевців, 2019]. *Соціально-комунікаційний компонент* спрямований на формування позитивного ставлення до фізичної активності та забезпечення ефективної взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу: студентами, викладачами, адміністрацією, громадськими організаціями, спортивними федераціями. Комунікація реалізується через соціальні мережі, інформаційні кампанії, наставництво, студентське самоврядування тощо.

Виклики сьогодення вимагають гнучкості та мобільності, що обґрунтовує необхідність *адаптивного компоненту*. У контексті війни, масової міграції і переходу до дистанційного навчання спортивно-оздоровча діяльність у ЗВО потребує швидкої адаптивності та реагування на зміни. Це означає впровадження індивідуальних програм, створення інклюзивного середовища, використання цифрових платформ і постійне оновлення підходів до організації діяльності. О. Базильчук підкреслює, що ефективність фізичного виховання залежить від індивідуального підходу, регулярності та варіативності занять [Базильчук, Базильчук, Цісар, 2024, с. 47-52]. У свою чергу, Р. Сілва акцентує, що в умовах цифровізації освіти важливо переглядати традиційні методи фізичного виховання та впроваджувати інноваційні підходи для підтримки активності молоді [Silva, Silva, Silva, 2019]. Таким чином, адаптивність є запорукою гнучкої та стійкої моделі спортивно-оздоровчої діяльності у ЗВО.

Висновки. Результати проведеного дослідження дозволяють зробити висновок, що спортивно-оздоровча діяльність у закладах вищої освіти України є складним, системним явищем, що постійно трансформується відповідно до соціальних, політичних, економічних і технологічних викликів. Історико-педагогічний аналіз засвідчив, що з кінця ХХ століття до сьогодення вітчизняна система фізичного виховання та спорту пройшла декілька етапів становлення, кожен із яких позначився зміною парадигми у ставленні суспільства та окремої особистості до здоров'я, його збереження, підтримки та відновлення.

Структурні компоненти спортивно-оздоровчої роботи у закладах вищої освіти України (цільовий, змістовий, організаційний, контрольний-діагностичний, інфраструктурний, соціально-комунікаційний, адаптивний) функціонують як взаємопов'язана система, що забезпечує ефективну реалізацію фізичного виховання та спортивно-оздоровчої діяльності у ЗВО, підвищення фізичної активності студентів, зміцнення психосоціального добробуту молоді, формує мотивацію до

здорового способу життя, що особливо важливо в умовах воєнного стану та гібридного навчання.

Оновлення змісту та форм спортивно-оздоровчої діяльності у сучасних ЗВО має ґрунтуватися на засадах науковості, диференціації, інклюзивності, міждисциплінарної взаємодії, цифровізації та гнучкої адаптації до змін. Особливої значущості набуває поєднання традиційних підходів із інноваційними рішеннями, які враховують сучасні виклики.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку доцільно зосередити на розробці адаптивних моделей спортивно-оздоровчої роботи з урахуванням індивідуальних освітніх траєкторій студентів, включаючи осіб з особливими потребами та ВПО; аналізі ефективності цифрових технологій, що сприяють формуванню рухової активності студентської молоді в умовах дистанційного навчання; вивченні ролі міжсекторальної взаємодії (освітніх, медичних, соціальних інституцій, громадських організацій) у забезпеченні системи фізичного виховання у ЗВО.

Список використаних джерел та літератури

Bessa C., Hastie P., Rosado A., Mesquita I. Sport education and traditional teaching: Influence on students' empowerment and self-confidence in high school physical education classes. *Sustainability*. 2021. Vol. 13. Article No. 578. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13020578>

Ghildiyal R. Role of sports in the development of an individual and role of psychology in sports. *Mens Sana Monographs*. 2015. Vol. 13. P. 165–170.

Moore E. W. G., Fry M. D. Physical education students' ownership, empowerment, and satisfaction with PE and physical activity. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. 2017. Vol. 88. P. 468–478

Silva R. C. A., Silva V. L. de F. F., Silva A. P. Distance learning for teaching in physical education. *Motriz, Rio Claro*. 2019. Vol. 25. No. 1. DOI: <http://dx.doi.org/10.1590/S1980-6574201900010002>

Базильчук В. Б., Базильчук О. В., Цісар В. В. Інноваційні технології розвитку рухової активності студентів в освітньому середовищі університету. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2024. № 55. С. 47–52.

Вербицький В. А., Бондаренко І. Г. *Історія фізичної культури та спорту в Україні: навчальний посібник*. Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. 340 с.

Грибан Г. П. *Управління у сфері фізичної культури і спорту*. Житомир: Рута, 2022. 124 с.

Длугопольський О. Розбудова внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти України у світлі орієнтирів європейського стандарту. *Вища освіта в Україні: порядок денний для реформ*. 2018. С. 28–33.

Закон України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 03.05.2025)

Закон України «Про фізичну культуру і спорт». Київ, 1994. 22 с.

Савченко В. Г., Сергеев А. Ю. Управління у сфері фізичної культури і спорту на рівні адміністративно-територіальних одиниць: традиції і новації. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2016. № 1 (51). С. 76–80.

Харченко Н. В., Скирда Т. С., Масол В. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності дитячих громадських об'єднань фізкультурно-спортивної спрямованості. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2024. № 3К(176). С. 489–493. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).109](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).109)

Ціпов'яз А. Т., Бондаренко В. В. *Організація і управління фізичною культурою і спортом: навчальний посібник*. Кременчук: КПК, 2019. 128 с.

Чеховська Л., Жданова О., Грибовська І., Данилевич М., Шевців У. *Оздоровчо-рекреаційні технології: навчальний посібник*. Львів: ЛДУФК, 2019. 220 с. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/items/3874a671-204f-4b49-89d9-dc87e719e465> (дата звернення: 03.05.2025)

Шинкарьов С. І., Сіпакова Д. О., Павлов Р. Г., Брусак О. М. Спортивно-оздоровча діяльність: основи організації та практичні аспекти: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти різних спеціальностей. Полтава: Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2025. 27 с.

References

Bazylchuk, V. B., Bazylchuk, O. V., & Tsisar, V. V. (2024). Innovatsiini tekhnologii rozvytku rukhovoї aktyvnosti studentiv v osvıtnomu seredovyschchi universytetu [Innovative technologies for the development of students' motor activity in the educational environment of the university]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka*, 55, 47–52.

Bessa, C., Hastie, P., Rosado, A., & Mesquita, I. (2021). Sport education and traditional teaching: Influence on students' empowerment and self-confidence in high school physical education classes. *Sustainability*, 13(2), 578. <https://doi.org/10.3390/su13020578>

Chekhovska, L., Zhdanova, O., Hrybovska, I., Danylyevych, M., & Shevtsiv, U. (2019). *Ozdorovcho-rekreatsiini tekhnologii* [Health and recreational technologies]. Lviv: LDUFK. <https://repository.ldufk.edu.ua/items/3874a671-204f-4b49-89d9-dc87e719e465> [in Ukrainian]

Dlhopolskyi, O. (2018). Rozbudova vnutrishnoi systemy zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity Ukrainy u svıtili oriyentyriv yevropeiskoho standartu [Building the internal quality assurance system of higher education in Ukraine in light of European standards]. In *Vyshcha osvita v Ukraini: poriadok denni dlia reform* (pp. 28-33). [in Ukrainian]

Ghildiyal, R. (2015). Role of sports in the development of an individual and role of psychology in sports. *Mens Sana Monographs*, 13, 165-170.

Hryban, H. P. (2022). *Upravlinnia u sferi fizychnoi kultury i sportu* [Management in the field of physical culture and sports]. Zhytomyr: Ruta. [in Ukrainian]

Kharchenko, N. V., Skyrda, T. S., & Masol, V. V. (2024). Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii u diialnosti dytiachykh hromadskykh obiednan fizkulturno-sportyvnoi spriamovanosti [Use of ICT in the activities of children's public organizations of physical culture and sports orientation]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)*, 3K(176), 489–493. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).109](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).109) [in Ukrainian]

Moore, E. W. G., & Fry, M. D. (2017). Physical education students' ownership, empowerment, and satisfaction with PE and physical activity. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 88(4), 468–478.

Savchenko, V. H., & Serhieiev, A. Yu. (2016). Upravlinnia u sferi fizychnoi kultury i sportu na rivni administratyvno-terytorialnykh odynyts: tradytsii i novatsii [Management in the field of physical culture and sports at the level of administrative-territorial units: Traditions and innovations]. *Slobozhanskyi naukovosporyvnyi visnyk*, 1(51), 76–80. [in Ukrainian]

Shynkarov, S. I., Sipakova, D. O., Pavlov, R. H., & Brusak, O. M. (2025). *Sportyvno-ozdorovcha diialnist: osnovy orhanizatsii ta praktychni aspekty. Metodychni rekomendatsii dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity riznykh spetsialnostei* [Sports and wellness activities: Organizational foundations and practical aspects. Methodical recommendations for higher education applicants of various specialties]. Poltava: DZU «Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka». [in Ukrainian]

Silva, R. C. A., Silva, V. L. de F. F., & Silva, A. P. (2019). Distance learning for teaching in physical education. *Motriz: Revista de Educaçao Física*, 25(1). <https://doi.org/10.1590/S1980-6574201900010002>

Tsipoviaz, A. T., & Bondarenko, V. V. (2019). *Orhanizatsiia i upravlinnia fizychnoiu kulturoiu i sportom* [Organization and management of physical culture and sports]. Kremenchuk: KPK. [in Ukrainian]

Verbytskyi, V. A., & Bondarenko, I. H. (2014). *Istoriia fizychnoi kultury ta sportu v Ukraini* [History of physical culture and sports in Ukraine]. Mykolaiv: ChDU im. Petra Mohyly. [in Ukrainian]

Verkhovna Rada of Ukraine. (1994). *Zakon Ukrainy «Pro fizychnu kulturu i sport»* [Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports»]. Kyiv. [in Ukrainian]

Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). *Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» vid 01.07.2014 No. 1556-VII* [Law of Ukraine «On Higher Education» of July 1, 2014, No. 1556-VII]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian]

**STRUCTURAL COMPONENTS OF SPORTS AND HEALTH-IMPROVING ACTIVITIES IN
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE (LATE 20TH – EARLY 21ST CENTURY)**

Oleksandr Bozhok

Postgraduate Student,

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk

***Abstract.** It has been emphasized that one of the key factors for ensuring the physical and psychosocial well-being of student youth is effectively organized sports and health-improving activities, which require scientific justification of their structure as a holistic system. The article analyzes the stages in the evolution of the content of sports and health-improving work in higher education institutions of Ukraine: transformation of the physical education system; search for new forms and methods of organizing physical activity; implementation of innovative technologies in physical education and development of sports infrastructure; intensification of integration processes into the European educational space; application of the competency-based approach in physical education; adaptation of the system to distance learning and martial law, implementation of online resources and digitalization of the educational process. The structural components of sports and health-improving activities in higher education institutions of Ukraine are defined (target, content, organizational, control and diagnostic, infrastructural, social and communicative, adaptive), functioning as an interrelated system that ensures effective implementation of physical education and health-related activities, increases students' physical activity, strengthens their psychosocial well-being, and fosters motivation for a healthy lifestyle — especially crucial under martial law and hybrid learning conditions. It is substantiated that the renewal of the content and forms of sports and health-improving work in modern higher education institutions should be based on principles of scientific validity, differentiation, inclusiveness, interdisciplinary interaction, digitalization.*

***Key words:** sports and health-improving activities, higher education institutions, structural components, physical education.*

***